

Rikthyvel

Maskinchecklista

Hur säker är rikthyveln och hur säkert är det att arbeta vid den?

Olyckor vid rikthyveln ger oftast svåra skador med stort personligt lidande och höga kostnader för både företag och samhälle. Riskerna minskas väsentligt om väl fungerande och säkert rikthyvel används.

Största riskerna med arbete vid rikthyvel är

- handskador vid beröring av verktyget,
- skador orsakade av återkast av arbetsstycke,
- skador orsakade av drivanordningen.



Använd den här maskinchecklistan för att undersöka säkerheten vid rikthyveln. Åtgärda de risker som upptäcks!

Använd checklistan så här

- Checklistan bör fyllas i av ansvarig arbetsledare/chef tillsammans med operatör.
- Besvara frågorna med Ja, Nej eller Delvis.
- Svarar ni med kryss i Nej eller Delvis, gå vidare och fyll i "Åtgärdsplan för rikthyvel".
- Gör en riskbedömning genom att markera vilka risker som är allvarliga i åtgärdsplanen. De risker som är allvarliga ska åtgärdas omgående.
- Den ifyllda åtgärdsplanen blir en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Se till att den som får ansvaret att åtgärda också har resurser att göra det.
- Följ upp att det som bestämts också blir gjort!

Material från SUVAPro, Schweiz har använts som underlag vid framtagning av denna maskinchecklista. Översättning och bearbetning: Mai Isakson, MIMoS AB samt Eliana Alvarez och Lena Birgersdotter, IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Utgivning och distribution Prevent, på uppdrag av Skogsindustrierna, Trä- och möbelindustriförbundet och Skogs- och Träfacket.

Reglage

- | | |
|--|---|
| 1. Är reglaget för på- och avstängning av maskinen så utformat att man inte oavsiktligt kan starta maskinen? | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 2. Finns skydd mot oavsiktlig återstart? (S.k. underspänningsskydd.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 3. Finns fungerande broms? (Maskinen ska stanna innan riskområdet nås.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |

Drivanordning

- | | |
|---|--|
| 4. Är drivanordningen på maskinen helt inkapslad? (Bild 1.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> delvis
<input type="checkbox"/> nej |
|---|--|



Bild 1. Öppningsbart skydd för driv-anordningen.

Skydd för kutter

- | | |
|--|---|
| 5. Finns det ett skydd som alltid täcker den del av kuttern som inte är i ingrepp? (Bild 2 och 3.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 6. Är skyddet för kuttern ställbart i höjd- och sidled? (Bild 3.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 7. Är kuttern helt skyddad bakom anhållet? (Bild 4.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |



Bild 2. Exempel på äldre skydd.



Bild 3. Nytt skydd SUVAMATIC
Fördelar – automatiskt höj och sänkbart
– går tillbaka i skyddsläge automatiskt
– är fjädrande mot anhållet

Spånutsug

- | | |
|---|---|
| 8. Är maskinen försedd med fungerande spånutsug? (Bild 5.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 9. Finns fungerande rutiner för underhåll av spåntransportanläggningen? (Ett vanligt problem är lufthastigheten i kanalen. 20 m/s räcker för borttransport av spån och damm. Högre hastigheter medför högre buller, kallare lokal och högre energiförbrukning). | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |



Bild 4. Skydd som täcker kuttern oberoende av anhållets läge.

Buller

- | | |
|---|---|
| 10. Är rikthveln tillräckligt bullerdämpad? | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 11. Finns det slitsar i bordet? (Bild 6.) | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |
| 12. Används kutter av spiralkuttertyp? | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> nej |

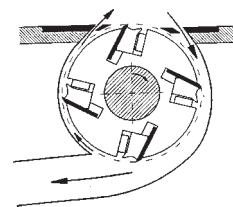


Bild 5. Exempel på spånutsug.

Säkert arbetssätt

- | | |
|--|--|
| 13. Är golvet runt maskinen rent och fritt från hinder samt utan halkrisk? | <input type="checkbox"/> ja
<input type="checkbox"/> delvis
<input type="checkbox"/> nej |
|--|--|

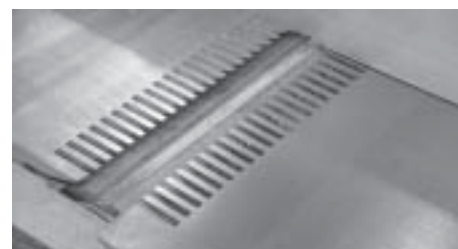


Bild 6. Slitsad bordskant sänker bullerspridningen.

14. Är arbetsplatsbelysningen tillräcklig?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
15. Används alltid hörselskydd vid arbete vid maskinen?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
16. Justeras skyddet alltid i rätt läge enligt instruktionerna?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
17. Finns det ett smalt anhåll för riktning av smala arbetsstycken? (Bild 7a och 7b.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
18. Används MAN-märkta verktyg? (Bild 8.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> delvis <input type="checkbox"/> nej
19. Arbetar operatören utan handskar vid maskinbearbetning? (Risken för att fastna är stor.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
20. Arbetar ni med balanserade verktyg? (Viktigt för bästa bearbetningsresultat och säkerhet.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
21. Rengörs kuttern regelbundet så att alla beläggningar tas bort?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
22. Finns verktyg/hylsnyckel för inställning och justering tillgänglig nära maskinen?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
23. Rapporteras alla tillbud och arbetsskador som händer vid denna maskin till ansvarig chef/arbetsledare?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej

Instruktioner och underhåll

24. Har operatören fått: a) muntlig instruktion b) skriftlig instruktion om hur man arbetar på ett säkert sätt vid maskinen?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej <input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
25. Har operatörerna tillräckliga kunskaper om riskerna med arbete vid maskinen och om användning av skyddsutrustning? (Vanligt är att olycksrisken ökar efter en tids arbete vid samma maskin.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
26. Finns bruksanvisning till rikthveln på svenska?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
27. Görs förebyggande underhåll av rikthveln regelbundet, t.ex. enligt tillverkarens instruktioner?	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej
28. Finns "försäkran om överensstämmelse" för CE-märkt maskin? (Bild 11.)	<input type="checkbox"/> ja <input type="checkbox"/> nej



Bild 7a. Anhåll för tunna arbetsstycken.



Bild 7b. Anhåll för smala arbetsstycken.

MAN-verktyg

Ett verktyg för manuellt matade maskiner, dvs maskiner där arbetsstycket förs för hand förbi verktyget. Verktyget ska ha en sluten profil enligt krav i standard SS EN 847-1.

Bild 8.

Tänk på

- alltid justera skyddet över verktyget
- alltid använda sträckta och ihop-hållna fingrar vid tryck på materialet
- använda stödbord vid arbete med långa arbetsstycken
- aldrig arbeta utan samtliga skydd injusterade

Bild 9.



Bild 10. Introduktion på arbetsplatsen.

CE-märket

CE-märkning ska finnas på alla maskiner som levererats efter 1 jan 1995. CE-märket står för tillverkarens/importörens försäkran om att maskinen överensstämmer med alla säkerhetskrav enligt gällande direktiv och relevanta standarder. Mer information om CE-märkning finns på www.av.se.

Bild 11.

